

5.21.

Vzdělávací oblast:	Člověk a příroda
Vzdělávací obor:	Zeměpis (geografie)
Vyučovací předmět:	Seminář ze zeměpisu

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět **Seminář ze zeměpisu** je zaměřený na praktické získávání dovedností v oboru geografie a uplatňování poznatků souvisejících s prostředím. Vychází z aktivit žáků a jejich schopností reagovat na podněty z okolí.

Obsahové, časové a organizační vymezení

Hlavními obsahovými okruhy jsou:

- a) Země jako vesmírné těleso
- b) Geografická kartografie a topografie
- c) Cvičení a pozorování místní krajiny v terénu

Konkrétní praktická činnost žáků prohlubuje jejich znalosti, rozvíjí dovednosti i vytváří pozitivní přístup ve vztahu k životnímu prostředí. **Seminář ze zeměpisu** se vyučuje v 6. ročníku s časovou dotací jedna hodina týdně.

Žáci pracují v menších skupinách (maximálně do 15 žáků), aby bylo možné naplňovat cíle konkrétní samostatné a aktivní práce, při plném respektování bezpečnosti a ochrany zdraví.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

Učitel

- vybírá a využívá vhodné způsoby a metody pro efektivní práci (např. práce v terénu)
- operuje s obecně užívanými odbornými termíny a symboly (např. mapové značky a druhy map)
- maximálně používá pozitivní hodnocení (důležité pro motivaci žáků)

Kompetence k řešení problémů

Učitel

- podporuje tvořivost žáků (i v práci týmů)
- vytváří podmínky pro spolupráci žáků (např. různé týmy)
- vede žáky k přemýšlení a k pochopení problémů (např. analýzou řešené otázky)

Kompetence komunikativní

Učitel

- diskutuje s žáky a dbá na správnou terminologii (např. nad plánem Řep)
- vede žáky ke vzájemné komunikaci (např. nad závěry práce)
- využívá informační a komunikační prostředky (např. internet, tisk, encyklopedie, aj)

Kompetence sociální a personální

Učitel

- umožňuje i diferencovanou práci žáků podle schopností (např. úkoly různé obtížnosti)
- vytváří prostředí se vzájemnou ohleduplností žáků a respektuje mezilidské vztahy
- stanoví pravidla práce ve skupině (např. spolupráce, soutěžení)

Kompetence občanské

Učitel

- vede žáky k chápání ekologických souvislostí (např. život v místním regionu)
- učí žáky zodpovědnému rozhodování i v mimořádných situacích (např. při vycházkách)
- směřuje všechny aktivity tak, aby vytvořil u žáků pozitivní vztah k práci pro ostatní (např. vhodnou motivací)

Kompetence pracovní

Učitel

- vytváří podnětné pracovní prostředí (např. s vhodnými vyučovacími pomůckami)
- dbá na bezpečné používání pomůcek (např. glóbus, busola, aj.)
- vede žáky k ochraně zdraví a dodržování hygieny

Očekávané výstupy vzdělávacího oboru

2. stupeň

Geografické informace, zdroje dat, kartografie a topografie

Očekávané výstupy

Žák

- organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů
- používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii
- přiměřeně hodnotí geografické objekty, jevy a procesy v krajinné sféře, jejich určité pravidelnosti, zákonitosti a odlišnosti, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává hranice (bariéry) mezi podstatnými prostorovými složkami v krajině
- vytváří a využívá osobní myšlenková (mentální) schémata a myšlenkové (mentální) mapy pro orientaci v konkrétních regionech, pro prostorové vnímání a hodnocení míst, objektů, jevů a procesů v nich, pro vytváření postojů k okolnímu světu

Učivo

- **komunikační geografický a kartografický jazyk** – vybrané obecně používané geografické, topografické a kartografické pojmy; základní topografické útvary: důležité body, výrazné liniové (čárové) útvary, plošné útvary a jejich kombinace: sítě, povrchy, ohniska – uzly; hlavní kartografické produkty: plán, mapa; jazyk mapy: symboly, smluvené značky, vysvětlivky; statistická data a jejich grafické vyjádření, tabulky; základní informační geografická média a zdroje dat
- **geografická kartografie a topografie** – glóbus, měřítko glóbusu, zeměpisná síť, poledníky a rovnoběžky, zeměpisné souřadnice, určování zeměpisné polohy v zeměpisné síti; měřítko a obsah plánů a map, orientace plánů a map vzhledem ke světovým stranám; praktická cvičení a aplikace s dostupnými kartografickými produkty v tištěné i elektronické podobě

Přírodní obraz Země

Očekávané výstupy

Žák

- zhodnotí postavení Země ve vesmíru a srovnává podstatné vlastnosti Země s ostatními tělesy sluneční soustavy
- prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů

- rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu
- porovná působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vliv na přírodu a na lidskou společnost

Učivo

- **Země jako vesmírné těleso** – tvar, velikost a pohyby Země, střídání dne a noci, střídání ročních období, světový čas, časová pásma, pásmový čas, datová hranice, smluvený čas
- **krajinná sféra** – přírodní sféra, společenská a hospodářská sféra, složky a prvky přírodní sféry
- **systém přírodní sféry na planetární úrovni** – geografické pásy, geografická (šířková) pásma, výškové stupně
- **systém přírodní sféry na regionální úrovni** – přírodní oblasti

Terénní geografická výuka, praxe a aplikace

Očekávané výstupy

Žák

- ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu
- aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny
- uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu ve volné přírodě

Učivo

- **cvičení a pozorování v terénu místní krajiny, geografické exkurze** – orientační body, jevy, pomůcky a přístroje; stanoviště, určování hlavních a vedlejších světových stran, pohyb podle mapy a azimutu, odhad vzdáleností a výšek objektů v terénu; jednoduché panoramatické náčrtky krajiny, situační plány, schematické náčrtky pochodové osy, hodnocení přírodních jevů a ukazatelů
- **ochrana člověka při ohrožení zdraví a života** – živelní pohromy; opatření, chování a jednání při nebezpečí živelních pohrom v modelových situacích

Vyučovací předmět:
Ročník:

**Seminář ze zeměpisu
6.**

Výstup	Učivo	Průřez. témata, mezipředmětové vztahy, projekty, kurzy	Poznámky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - určí a popíše tvar Země pomocí glóbusu a srovná s ostatními planetami - používá s porozuměním základní pojmy (vesmír, galaxie, hvězda, planeta, měsíc) - předvede pohyby Země a objasní důsledky - vysvětlí pojmy (zemská osa, pól aj.) - zhodnotí důsledky pohybů Země na praktický život lidí - popíše zemský povrch, pojmenuje oceány a světadíly - vysvětlí rozdílný čas na Zemi a pracuje s pojmem datová hranice - vyhledá nejnovější informace o Zemi (měření, katastrofy, důsledky činnosti lidí atd) <ul style="list-style-type: none"> - používá s porozuměním základní pojmy (mapa, měřítko, plán, GPS) - předvede schopnost čtení plánu a mapy (mapové značky, měřítko) - orientuje se v krajině pomocí orientačních bodů a mapy - rozliší rovnoběžky a poledníky na glóbusu; zná pojem zeměpisná síť - určí zeměpisnou polohu místa na Zemi pomocí zeměpisné sítě - dokáže změřit vzdálenost na plánu i na různých mapách <ul style="list-style-type: none"> - určí světové strany v terénu - pracuje aktivně s turistickou mapou - seznámí se s místním regionem (hledá orientační body, zajímavosti) - dokáže provést náčrtek pochodové trasy - získá informace o Řepích 	<p><u>Země jako vesmírné těleso</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - tvar - velikost - pohyby Země - střídání dne a noci - střídání ročních období - časová pásma - datová hranice <p><u>Geografická kartografie a topografie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - pojmy - světové strany - plán a mapy - orientace plánu a map - symboly a smluvené značky - informační média a zdroje dat - glóbus - měřítko map - zeměpisná síť - zeměpisná poloha <p><u>Cvičení a pozorování v terénu místní krajiny</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - plán Řep - situační plány - azimut - náčrtky krajiny - opatření při živelních pohromách 	<p>Mezipředmětové vztahy: Čj, F, D</p> <p>Mezipředmětové vztahy: F, M</p> <p>Mezipředmětové vztahy: D, Čj, Ov, Vz</p>	